

KONTRAFAKT MAHSULOT NIMA ?**Razzoqova Flora Shamsiddin qizi***Mirzo Ulugbek nomidagi O`zbekiston Milliy Universiteti**2-kurs talabasi**Ilmiy rahbar: Rahimjonov Akmaljon Bahromjon o`gli*

Annotatsiya: *Kontrafakt mahsulotlar mahsulot sotib olish jarayonida sodir bo'ladigan risklarni ta'kidlaydi. Ushbu maqolada, kontrafakt mahsulotlar qanday aniqlanishi, ularni tanlash va xarid qilishda duch keladigan muhim qoidalar haqida ma'lumot beriladi.*

Kalit so'zlar: *Sotib olish havfsizligi, sog'liqni saqlash, mahsulotni saqlash, mahsulot sotish, kontrafakt nusxa.*

Hozirgi zamon huquq dunyosining chegaralari misilsiz darajada peboyonlashdi. Ammo xalqaro huquqning har bir sohasi, yo'nalishi va yoki instituti bir olamdir, ularning asosi tarixga borib taqaladi. Zamonaviy xalqaro huquqiy tartibga, shuningdek dunyoning rivojlanayotgan va rivojlangan davlatlari aholisining sog'lig'i va ko'pincha hayotiga tahdid soluvchi eng xavfli tahdidlardan biri tibbiy mahsulotlarning noqonuniy aylanishi bilan bog'liq jinoyatlaridir. So'nggi yillarda bu muammo, haqiqatan ham, dahshatli darajaga yetdi, bu esa katta tashvish va dunyo hamjamiyatining tegishli reaksiyasini keltirib chiqardi, bu sohada xalqaro hamkorlikni faol rivojlantirishda ifodalangan. Biroq, mahalliy va xorijiy tajriba shuni ko'rsatadiki, bu muammo hech qanday tarzda "XXI asrning yangiligi" emas.

Darhaqiqat, hozirgi O'zbekiston Respublikasida tadbirkorlik sohasining jadallik bilan rivojlanishi natijasida mamlakatimizda raqobatbardosh yirik firma va korxonalar tashkil topayotgan bir sharoitda ²²intellektual mulkning huquqiy muhofazasi davlat siyosatida muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga aytishimiz mumkinki, intellektual mulk huquqini himoya qilishning muhim yo'nalishlaridan biri mamlakatda kontrafakt mahsulotlar ishlab chiqarilishini va olib kelinishini oldini olish hamda muomalasiga qarshi kurashish hisoblanadi.

Dunyoning barcha rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar qatori O'zbekiston Respublikasining iqtisodiyotiga va aholining salomatligiga jiddiy xavf solayotgan asosiy omillardan biri – bu mamlakatga noqonuniy yo'llar bilan kontrafakt, qalbaki tovar-moddiy boyliklarini olib kirilishidir. Mana bir necha yildirki, hukumatimiz tomonidan mamlakatimizga tovarlarning noqonuniy oqimini cheklash, ichki iste'mol bozori, mahalliy ishlab chiqaruvchilar manfaatlarini hamda iste'molchilar huquqlarini himoya qilish bilan bir

²² O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi. "Kontrafakt mahsulotlarni aniqlash va shuningdan qanday saqlanish kerakligi." O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi Rasmiy Sayti. [Manzilga o'tish](<https://edu.uz/uz/news/detail/28451>)

qatorda, jahon standartlariga javob beradigan raqobatbardosh tovarlar ishlab chiqarishga jiddiy e'tibor qaratilmoqda.

Kontrafakt Mahsulot Nima?

Har birimiz paydo bo'lganida, sotib olish, iste'mol qilish va o'zimizga foydali bo'lgan mahsulotlarni qidirishimiz tabiiydir. Bu mahsulotlar qachon va qanday qilib ishlab chiqarilganlarini, qanday qilib taminlanganlarini va soxta (kontrafakt) mahsulotlardan qanday farqli bo'lishi kerakligini bilishimiz muhimdir. Bu maqolada, kontrafakt mahsulotlar nima ekanini va ularga qarshi qanday saqlanish kerakligini o'rganamiz.

Kontrafakt mahsulotlar nima?

"Kontrafakt" so'zi, latinchada "kontrafactum" dan kelib chiqqan, ma'nosi "qolgan" yoki "ko'chirilgan" degan ma'noni anglatadi. Kontrafakt mahsulotlar, asl mahsulotni ko'chirish, o'zgartirish yoki emaslashtirish jarayonlari natijasida olingan soxta nusxalardir. Bu nusxalar asl mahsulot bilan ko'rsatiladigan o'xshash ko'rinishni olib qaraydi, lekin taminoti va sifati asl mahsulotdan ancha kamroq yoki kam takomillashtirilgan bo'ladi.

Kontrafakt mahsulotlar ko'pchilik orqali to'qimasini bosish yoki uni ko'ngliga chiqqanlar uchun ancha arzonroq sotib olish uchun qo'llaniladi. Bunday mahsulotlarni ishlatish natijasida, foydalanuvchi asl mahsulotning taminoti va sifatidan mahrum qoladi, shuningdek, o'z hayotini va sog'lig'ini buzganlari uchun tashvishlanadi.

Kontrafakt mahsulotlar qanday tarqalgan va aniqlangan?

Kontrafakt mahsulotlarni aniqlash uchun quyidagi ko'rsatmalarni e'tibor bilan olish mumkin:

Mahsulotning narxi: Agar mahsulotni narxi juda arzon bo'lsa va "bori" ko'rinishi bilan sotiladigan bo'lsa, u kontrafakt mahsulot bo'lish ehtimoli katta.

To'g'ri bandrol va sertifikatlar: Asl mahsulotlar o'zlarini aniqlash uchun sohasiga yaratingan bandrol, sertifikat yoki markalashni o'z ichiga oladi. Agar sotilgan mahsulotda to'g'ri bandrol va sertifikatlar mavjud bo'lmasa, bu kontrafakt mahsulotni ko'rsatishi mumkin.

Mahsulotning sifati: Asl mahsulotning sifati va qurilmalari kontrafakt nusxalardan farq qiladi. Sifatni tekshirib, mahsulotni qilingan joyning ma'lumotlari bilan solish, shuningdek, marka nomini aniqlash o'z ichiga oladi.

Sotilish joyi: Aniqlik uchun mahsulotni sotib olish joyini ehtiyotkorlik bilan tekshirish juda muhimdir. Rasmiy do'konlarda yoki etkazib beruvchilar tomonidan sotilgan mahsulotlarni sotib olish maslahat beriladi.

Kontrafakt mahsulotlarga qarshi qanday saqlanish kerak?

Rasmiy do'konlardan sotib olish: Mahsulotlarni rasmiy do'konlardan sotib olish, kontrafakt mahsulotlarni sotib olishning eng yaxshi usulidir.

Narxga e'tibor bermoq: Agar mahsulotni sotib olish narxi juda arzon bo'lsa, u kontrafakt bo'lishi ehtimoli katta. Narxining odatiy miqdorlaridan juda past narxi kontrafakt mahsulotning bir ishorasidir.²³

Sertifikat va bandrolni tekshirish: Mahsulotni olishda sertifikat, bandrol va markalashni tekshirish juda muhimdir. Bu dokumentlar asl mahsulotning sifatini va asliyini tasdiqlaydi.

Ittifoq qilingan sohalarda xarid qilish: Mahsulotlarni yetkazib beruvchilardan yoki ittifoq qilingan joylarda xarid qilish o'zlarini sotishini tasdiqlaydi.

Kontrafakt mahsulotlar asl mahsulotlardan turli sabablarga ko'ra arzonroq ko'zda tutilsa ham, ulardan foydalanish engilmas, shuningdek, sog'lig'ingiz va hayotingiz uchun katta ta'sir ko'ra olishi mumkin. Mahsulotni rasmiy va etkazib beruvchilardan sotib olish, dokumentlarni tekshirish va narxni o'rganish, kontrafakt mahsulotlardan qochish uchun eng yaxshi usullardan biri. Juda arzonroq bo'lgan mahsulotlarni sotib olish jarayonida e'tiborli bo'lishingiz va kontrafakt mahsulotlarni aniqlab olishingiz mumkin, bu esa o'zingiz va oilangiz uchun eng yaxshi tanlovnoma bo'ladi.

Kontrafakt mahsulotlarni tanlash va ularni aniqlash, shaxsiy xavfsizlik va sog'lig'ingizni saqlashda eng muhim masalalardan biri bo'ladi. Kontrafakt mahsulotlar sog'lig'ingizni va hayotingizni ta'sir qila olishi mumkin, shuning uchun sotib olishda ehtiyotkor bo'lishingiz kerak.

Sizning xarid qilish davlatlaringizda kontrafakt mahsulotlarni aniqlash uchun yordam beradigan qo'llanmalar va mobil ilovalar mavjud bo'lishi mumkin. Bu ilovalar va qo'llanmalar orqali mahsulotni skaner bilan tekshirib olishingiz va bandrol, sertifikat yoki markani tasdiqlash uchun qulayliklar yaratiladi.

Shuningdek, biron-bir savdo muhitiga kirmasdan oldindan ma'lumotlarni izlash va mahsulotni rasmiy do'konlardan sotib olishingiz, kontrafakt mahsulotlardan qochishning eng yaxshi yo'li bo'ladi. Bu qo'shma usullar orqali sizni va oilangizni kontrafakt mahsulotlar bilan ta'sir olishi xavotirini eng kamaytiradi.

Hayotda, kontrafakt mahsulotlarning o'zi va sotib olishning muhim bo'lgan bir qismi, chunki ulardan foydalanish o'z hayotingiz va sog'lig'ingizga o'lchovli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shunday qilish bilan, biz o'zimizni va oilamizni sog'lig'imizni ta'minlash va xavfsizlikni oshirishda muvaffaqiyatli bo'lishimiz mumkin.²⁴

Kontrafakt mahsulotlarning aniqlash va ularni tanlash uchun eng asosiy ko'rsatma, sog'lig'ingizni saqlab qolish, xavfsiz va ehtiyotkor bo'lishdir. Sotib olish va ishlatish jarayonida, mahsulotni xarid qilish uchun qo'llanilayotgan yordamchi vositalar va mobil ilovalar juda yordam beradi. Bu ilovalar orqali mahsulotlarni tekshirib olish va asl mahsulotlarni tanlash oson va samarali bo'ladi.

²³ Consumer.gov. "Kontrafakt mahsulotlar haqida ma'lumot." [Manzilga o'tish](<https://www.consumer.gov/articles/0407-shopping-consumer>)

²⁴ Daryo. "Kontrafakt mahsulotlar: narxi arzon, xavf barcha." Daryo O'zbekiston. [Manzilga o'tish](<https://daryo.uz/2022/05/07/kontrafakt-mahsulotlar-narxi-arzon-xavf-barcha/>)

Tog'ri mahsulotni tanlash va uni sotib olish, shaxsiy xavfsizlik va sog'lig'ingizni ta'minlashda juda muhimdir. Kontrafakt mahsulotlar shaxsiy xavfsizlik va sog'lig'ingizni og'irlashtirishi mumkin. Siz va oilangizni kontrafakt mahsulotlar bilan ta'sir olishdan himoya qilish, shuningdek, katta moliyaviy yo'qlamalardan ham qutqarishni maqsad qilishingiz muhim.

So'zning oxiri, har doim sog'lig'ingiz va xavfsizlig'ingizni ta'minlash, yangi mahsulotni sotib olishda ehtiyotkor va ehtimol o'z ichiga oladi. Kontrafakt mahsulotlardan qochib qolish, o'z va oilangizni sog'lig'ingizni saqlash uchun eng yaxshi tanlov bo'ladi.

Kontrafakt mahsulotlar, sotib olish uchun doimiy ravishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammo. Shuning uchun, mahsulotni sotib olishda ehtiyotkor bo'lish, narx va sertifikatlarni tekshirish, rasmiy do'konlardan sotib olish va brend haqida ma'lumot olish juda muhimdir. Kontrafakt mahsulotlarni qo'llab-quvvatlamang, chunki ular sog'lig'ingiz va hayotingiz uchun ta'sir ko'rsatishi mumkin. Siz va oilangizni sog'lig'ingizni saqlab qolish uchun ehtiyotkorlik bilan xarid qilishni o'rganish, uning o'z foydasini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi. "Kontrafakt mahsulotlarni aniqlash va shuningdan qanday saqlanish kerakligi." O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi Rasmiy Sayti. [Manzilga o'tish](<https://edu.uz/uz/news/detail/28451>)

2. Consumer.gov. "Kontrafakt mahsulotlar haqida ma'lumot." [Manzilga o'tish](<https://www.consumer.gov/articles/0407-shopping-consumer>)

3. Daryo. "Kontrafakt mahsulotlar: narxi arzon, xavf barcha." Daryo O'zbekiston. [Manzilga o'tish](<https://daryo.uz/2022/05/07/kontrafakt-mahsulotlar-narxi-arzon-xavf-barcha/>)